

Nicolae PRELIPCEANU

Afrim la Timișoara

Radu Afrim a montat la Naționalul din Timișoara un nou spectacol. Spectaculos. Nu atât prin ceea ce se întâmplă sau cum se întâmplă pe scenă, ci prin „scena” însăși. Pentru că noul său spectacol, cu piesa **Boala familiei M** de Fausto Paravidino (traducerea: Alice Georgescu), se desfășoară într-un vechi manej austro-ungar, sală de sport în anii din urmă, actualmente în paragină, dar pe punctul de a fi renovată și dată artei. Personal, ca să zic așa, trecusem de multe ori pe la ușile ei, în urmă cu decenii, căci sala se află în spatele actualului Hotel Intercontinental, dar niciodată nu mi-aș fi imaginat că în paragina aceea, evidentă și de-afară și încă de-atunci, se va putea cândva desfășura drama unei familii mărunte din Italia, dar care poate fi de oriunde din Europa de astăzi.

Piesa este banală, ca să nu spun proastă. Mania mereu afirmată, a „poveștii” pe care ar trebui să o spună nu numai romanele, ci și filmele, și piesele de teatru, ba, din mimetism, și poezia de azi *lovește din nou*, ca să mă exprim ca aceia cu „poveștile”. (Că nu e declarație a unui Mungiu sau te miri cărui alt premiat fără obsesia „cinematograful – sau teatrul, sau nuvela, depinde cine vorbește – trebuie să spună o poveste” sau „lumea vrea să audă/vadă o poveste” etc. etc.). Obsedat de asta, Fausto Paravidino construiește și el o „poveste” de o banalitate înfiorătoare și mai ales fără rezonanțe dincolo de faptele propriu-zise. Sigur, poți înțelege că așa se macină și dispar micile familii de oameni neînsemnați, dar asta a făcut, acum aproape două sute de ani și naturalismul, ca să nu mai vorbesc de celebrul „realism critic”. Lumea lui Paravidino este aceea a lui Zola, mutată, desigur, în zilele noastre. Poate exagerez, dar nu mult. La rândul său, Radu Afrim se lasă fascinat de acest fel de microdrame în defavoarea evoluției talentului său distrugător de mituri și de locuri comune. Pentru că el construiește, astfel, noi locuri comune. În ultimii ani, spectacolele sale s-au cam aplecat asupra unor astfel de lumi și de personaje, a căror complexitate se reduce în general la obsesia sexului, ori la respingerea a orice nu intră în schemă, cu un bine-simțit „pula mea”, vorba celui dramaturg la modă, Peca Ștefan. Aici, personajul vag revoltat, Gianni, schimbă cheia, el se opune doar cu subliniatul „curu’!”. Sigur, anatomia umană își arată colții și în alte părți ale piesei, dar nu foarte agresiv, ca-n alte reprezentări.

Spectacolul are o primă jumătate de oră ucigător de plicticoasă, când suntem siliți să ascultăm prostiile rostite de familia M, două surori, una „campioana avorturilor”, cum o caracterizează Doctorul, și un frate răătăcit, revoltatul pomenit înainte, Gianni, plus tatăl, la Afrim cam degenerat, în piesă doar bătrân și scăpându-se pe el, dar și pe cele ale logodnicului fetei campioane, Maria, Fulvio, și ale prietenului său, Fabrizio. Teatrul începe abia când Afrim iese din piesă și începe să brodeze în stilu-i caracteristic. Puțină mobilitate nu strică unei piese de teatru, oricâtă poveste ar avea de spus ea, pare a sublinia regizorul, servit de altfel bine de actori, cu excepția lui Colin Buzoianu, care începe fals și o ține așa destul de multșor, regăsindu-se pe sine și redresându-se abia când pe personaj îl apucă dragostea

Claudia IEREMIA, Colin BUZOIANU și Victor MANOVICI

pentru logodnica amicului său (nu e chiar povestea din *La femme de mon ami*, dar orișicâtuși, vorba ceea).

Ion Rizea, în rolul lui Luigi, tatăl, face un rol în care l-am mai văzut, tot pe scena timișoreană, și tot „sub bagheta” lui Radu Afrim, și anume *Krum*. Pelticindu-se, el dă cea mai simplă sugestie pentru înapoierea mintală pe care o poate percepe cineva, dar prezența sa are o anume pregnanță. Centrul de interpretare al spectacolului l-aș stabili în persoana Martei, de fapt a Claudiei Ieremia, o actriță cu resurse nesecate, cu o forță care o scoate din rând de la prima și până la ultima sa replică, în imensul spațiu de joc, populat cu copaci, pădure menită de data asta să constituie culisele, totuși, cu o anume transparență, căci e o pădure rară. Nici *Maria* (Mălina Manovici) nu e pe dinafara rolului, numai că i-am detectat anumite șovăieli, care nu țin, desigur, de rol, ci de o lipsă de experiență scenică. Ea este, pe alocuri, feminină, dar pe alocuri ștearsă, când nu ar trebui. Un actor puternic este tânărul, încă student, Eugen Jebeleanu (*sic!*), în rolul fratelui revoltat și rătăcit, Gianni. Aparițiile sale sunt magnetice pentru public, el fiind de fiecare dată altul, într-un rol care, în text, e destul de simplu conturat. Victor Manovici, în *Fulvio*, e satisfăcător spre bine, în sensul că are și el scene bune și altele mai în dorul lelii.

Radu Afrim l-a pus pe Fabrizio pe bicicletă, să dea ture prin imensul spațiu de joc, aparițiile acestea trebuind să fie cumva suprinzătoare, a plasat printre copacii acestei păduri fără simboluri mici spații, cum ar fi cel cu un televizor, care e camera Mariei, astfel încât totul să fie și ascuns, și la vedere. Sala farmecă prin ea însăși, dar nu poate împiedica plictiseala să se instaleze în vreo zece minute de la începutul spectacolului. Și, odată instalată, ea dispare cu greu, dar dispare, totuși, în momentul când, ca să zic așa, începe să se întâmple ceva. Mărunta confuzie între Fulvio și Fabrizio mai trezește spectatorul și, e drept, de aici încolo spectacolul capătă ritm. Dar finalul, epic, te trimite din nou în lumea „poveștii” și, dacă l-ai citit pe Caragiale, îți amintești acest frumos pasaj din finalul celor *Două loturi*:

„Dacă aș fi unul dintre acei autori cari se respectă și sunt repectați, aș încheia povestirea mea astfel:

... Au trecut mulți ani la mijloc. [...]

Dar, fiindcă nu sunt dintre acei autori, prefer să vă spun drept: după scandalul de la bancher, nu știu ce s-a mai întâmplat cu eroul meu și cu madam' Popescu.”

Fausto Paravidino oscilează: el este și nu este dintre „acei autori cari se respectă și sunt repectați”, pentru că îi lasă personajului-povestitor, Doctorul, îndoiala asupra a ceea ce s-a întâmplat cu personajele piesei sale mai departe, enunțându-se, totuși, anumite presupuneri, deci este și tentat de acea onorabilitate ironizată de Caragiale acum multe-multe zeci de ani. Numai că, în spectacolul lui Radu Afrim, „Doctorul” a dispărut ca personaj, iar în final suntem, totuși, anunțați ce s-a întâmplat cu cei pe care i-am văzut într-o „felie de viață” până atunci.

Spectacol mediu pentru Radu Afrim, *Boala familiei M* are totuși meritul că aduce pe scena unui teatru mulți ani încremenit, nici măcar în vreun proiect, o undă nouă, de fapt consolidează o direcție, aceea a denișării unor piese de azi, contemporane și pune în valoare actori tineri, de viitor. Or, obsesia noastră, pe lângă „poveste”, nu e și aceea a contemporaneității artei noastre cu noi? În mod direct, nu așa, mediat, prin reflectări și reflecții ale unor clasici...